

Skydda vår natur från vinstjakten

*Socialistiskt Alternativs program i Haninge för skogar, stränder,
kulturlandskap, djurhållning och klimatomställning*

sammanställt av Mattias Bernhardsson och Robert Bielecki

**SOCIALISTISKT
ALTERNATIV**
fd RÄTTVISEPARTIET SOCIALISTERNA

HANINGE

Innehåll

1. Bevara skogarna	3
2. Försvara strandskyddet och allemansrätten	4
3. Bevara tätortsnära grönområden och kulturminnen	5
4. Krafttag mot avfallsdumpningen	5
5. Stoppa utfiskningen	6
6. Inga fler förödande bergtäkter och stenkrossar	7
7. Nej till Tvärförbindelse Södertörn – Ja till Spårväg Syd	7
8. Bevara kulturlandskapet – hållbar, giftfri, lokal och småskalig matproduktion	8
9. Stoppa djurplågeriet	9
10. Kommunala klimatåtgärder	10
11. Satsa på solkraft	11
12. För småskalig och hållbar vindkraft	11
13. Kärnkraft är ingen grön lösning	13
14. Falsa klimatpolitik	14
15. Skogsbruk efter behov, inte skövling för vinst	15
16. Etablissemangets partier i storföretagens knä	16
17. Kortsiktiga och miljöfarliga jobb – eller långsiktiga och hållbara jobb?	17
18. Naturskydd = Smittskydd	18
19. För en global socialistisk omställning	18
20. Vår programsammanställning	20

FÖLJ OSS!

- haningesocialisterna.org & socialisterna.org
- facebook.com/SocialistisktAlternativHaninge
- instagram.com/socialistiskt_alt_haninge
- twitter.com/soc_alt_haninge

BLI MEDLEM!

SOCIALISTISKT ALTERNATIV **HANINGE**
RÄTTVISSEPARTIET SOCIALISTERNA

info@socialisterna.org
072-524 42 95

POSTERS

FILMER

- > **Bevara Haninges skogar**
haningesocialisterna.org/search/label/skog
- > **Strandskyddet & allemansrätten är värda att försvara**
haningesocialisterna.org/search/label/strandskydd

” I Haninge är nu över 100 skogsområden anmälda för avverkning”

Foto: Jukka Tanner

Det pågår en oemotsvarad vinstjakt på bekostnad av vår sista orörda natur. Det avverkas, sprängs och byggs. Skogar, stränder, havsmiljö, berg, kulturlandskap och kulturminnen exploateras bort i en vansinnig takt.

De enorma utsläppen som skapas i rovdriften gasar på de allt mer dramatiska klimatförändringarna. Bränder, översvämningar, torka och kollapsande ekosystem är följderna. Klimatförändringarna är vår tids största kris. Ändå fortsätter eliten på samma spår: vinst före behov och extrem rikedom till en liten minoritet.

Det är en liten grupp storföretag och miljardärer som bär ansvaret, globalt såväl som i Sverige och i Haninge:

- Den rikaste procenten i Sverige släpper ut hisnande 43 ton koldioxid per person och år, jämfört med de knappa fem ton per person och år som släpps ut inom den halva av befolkningen med lägst inkomster (Oxfam).
- Endast 100 storföretag i världen har stått för 71 procent av de globala industriella utsläppen sedan 1988 (miljögruppen CDP).

Ändå lägger det politiska etablissemanget sitt största fokus på att prata om enskilda människors klimatan-svar – och fortsätter klubba igenom ökad skövling av naturen för den rikaste procentens räkning. Marknaden kan inte lösa det de själva förvärrar. Det behövs en socialistisk politik som utgår från både miljöns och den breda folkmajoritetens intressen och behov – inte den rikaste procenten utsläppare.

Bevara skogarna

Hela 60 procent av den svenska skogen har utsatts för kalhuggning. Om avverkningarna fortsätter i samma takt finns inga ursprungliga skogar kvar om tjugo år, förutom i redan skyddade områden. Avverkningstakten har ökat dramatiskt, med över tre procent per år under perioden 2016-2020 och med hela fem procent under 2021.

Bara i Haninge är nu över 100 skogsområden anmälda för avverkning hos Skogsstyrelsen. Över 20 av dessa områden är naturreservat och många är i ömtålig skärgårdsmiljö. Även i Tyresta naturreservat avverkas det, mitt bland tjäderspelplatser, då föreskrifterna är svaga och inte ger tillräckligt med skydd.

Flera skogar som kommunen planerar att skydda som naturreservat hinner avverkas innan något skydd blir aktuellt. Både i Norrbyskogen och i Högstaskogen – som båda skulle bli naturreservat – har det kalhuggits medan kommunen tittat på passivt.

Att kalhugga, plöja upp marken och sedan plantera i raka led innebär inte att det blir en skog. Endast spillror av det tidigare djurlivet återfinns i en planterad skog. Det är dessa torra “virkesåkrar” som leder till allt större och våldsammare bränder.

I naturliga skogar som inte är planterade och besprutade kan skadedjur och trädsjukdomar på ett naturligt sätt hålla skogen glesare samtidigt som markens tjocka mosstäckta lager av nedbrutet material sedan hundratals år kan behålla vatten. I kontrast består den onaturligt planterade skogsarealen idag av likåldriga och lövträds-fria barrplanteringar, där markberedning och diken ökar avrinningen och minskar avdunstningen från växt-

” **Hela 93 procent av alla ansökningar om undantag från strandskyddet godkänns**”

erna, vilket ger ett brandfarligare lokalklimat. Socialistiskt Alternativ är inte bara det enda partiet i Haninge som kräver ett avverkningsstopp i alla skyddsvärda skogar – vi tar konkret strid tillsammans med boende och föreningar för att rädda varje orörd skog som hotas att huggas ned; exempelvis Söderby-skogen i Vendelsö 2017 samt Norra skogen och Breviksnäs på Ornö 2017 och 2022 vilka har kunnat räddas genom det starka lokala engagemanget.

Försvara strandskyddet & allemansrätten

Våra sista orörda stränder minskar snabbt i Sverige och i Haninge. Pengastarka intressen pressar kommuner att bevilja allt fler undantag, där strandskyddet tas bort för att möjliggöra för ett fåtal rika att bygga stora lyxvillor vid strandlinjen. Det blir vanligare att vegetation och träd skövlas ned mot nya och stora privata brygganläggningar och att kustrensor bryts av med staket ned till vattnet med skyltar om “Privat mark”.

Mellan 2011 och 2020 har antalet strandskyddsdispenser ökat med hela 64 procent i landet. 93 procent av alla ansökningar om undantag från strandskyddet godkänns.

Det pågår en privatisering av allemansrätten. Men det saknas stöd hos folket. I Kantar Sifos opinionsundersökning är 60 procent motståndare till att försvaga strandskyddet och bara 29 procent tycker att en försvagning är bra. Undersökningen visar också att hela

tre av fyra, 75 procent, vill se ett förstärkt strandskydd. Strandskyddet behövs för att värna natur- och artrikedomen såväl som friluftslivet. Men också som värn mot klimatkrisens effekter:

“Tack vare det generella strandskyddet står Sverige idag bättre rustat än många andra länder för att möta klimatförändringarna. Orörda stränder med naturlig vegetation fungerar som buffertzoner, som dämpar häftiga vattenflöden och mildrar effekten av översvämningar. Grunda vikar med undervattensängar kan till och med motverka klimatförändringar genom att de fungerar som viktiga kolsänkor – så länge de inte muddras bort för att ge plats åt bryggor och marinor”, poängterar Friluftsförbundet, Naturskyddsföreningen, Världsnaturfonden, Svenska turistföreningen och Sportfiskarna i en gemensam remiss på regeringens utredning.

Socialistiskt Alternativ tar strid för att bevara våra orörda stränder och allas rätt att njuta av denna natur. Genom kampanjer, protester och opinion har vi tillsammans med boende och föreningar bidragit till att stoppa kommunens försök att ta bort strandskyddet vid Långsjöns gräns mot Tyresta naturreservat för bebyggelse och de stora partiernas förslag att exploatera sönder Rudansjöarnas friluftsområde med bilbro. Det är inte exklusiva strandvillor och rikemansreservat som behövs för att lösa bostadsbristen, utan billiga

” Problemen är både strukturella och individuella ”

Under de miljöavfalldagar i Haninge som Socialistiskt Alternativ varit med att organisera vid två tillfällen kunde 2,1 samt 2,4 ton miljöavfall plockas på bara en dag.

kommunala hyresrätter i anslutning till kollektivtrafik, service och välfärd.

Bevara tätortsnära natur & kulturminnen

De styrande politikernas prioritet är att “Haninge ska bli storstad!” och att “Haninge ska passera 100 000 invånare!”. Detta går före trygghet och välfärd. De styrande politikernas vision av Haninge är en spegelbild av deras egna ambitioner – inte Haningebornas behov eller åsikter.

I bygghetsen är de styrande beredda att bygga bort parker, grönområden och kulturhistoria. Protester är avgörande. Tillsammans med föreningsliv och boende har Socialistiskt Alternativ kämpat för och bidragit till att rädda Folkparken i Handen såväl som kulturarvet på Ålandsskär (Huvudskär i Haninge skärgård).

Vi var också en del av kritikstormen med över 200 yttranden från Västerhaningebor, som tvingade styret att pausa detaljplanförslaget för Västerhaninge centrum 2021 – ett förslag som syftade till att trycka in så många bostäder som möjligt och bygga bort park- och grönområdena. Men folk vill behålla grönytor såväl som småstadskaraktären med 1-3 våningar och det karaktäristiska tegeltemat i centrum- och stationsområdet.

Även SD är ett betongparti, som i en egen motion föreslagit att bygga bort Åbygården samt dess gröna tomt – och därmed bygga bort Västerhaninges kulturhistoriska sockencentrum.

Socialistiskt Alternativ kämpar för en demokratisk stads- och markplanering som utgår från folket, inte politikernas storhetsvansinnen. Inför omvänd planprocess, där dialogen och samrådet kommer först och där boende görs delaktiga i att utforma förslagen.

Krafttag mot avfallsdumpningen

I våra tätortsnära skogar har förekomsten av skräp och miljöavfall ökat. Under de miljöavfalldagar i Haninge som Socialistiskt Alternativ varit med att organisera vid två tillfällen kunde 2,1 samt 2,4 ton miljöavfall plockas på bara en dag: plast, papp, frigolit, gummi, fimpar, glas, engångsgrillar, halvtomma flaskor med handsprit, batterier, metallskrot, taggtråd, gasbehållare, t-rödflaskor, bensindunkar, smörjmedel, avloppsrensmedel och motorolja.

Avfallet kommer inte bara från privatpersoner utan från:

- Överfulla miljöstationer och sopkorgar som töms för sällan av SRV (renhållningsverket) och kommunen. När fåglar och råttor öppnar soppåsarna som ställs ute i det öppna blåser avfallet bland annat till skogs.
- Företagsdumpning. Både direkt i naturen men också mycket av det som dumpas vid miljöstugor i bostadsområden dumpas av företagsbilar.

Problemen är både strukturella och individuella; ned-

” Det går åt ca 3 kg vild fisk från haven för att få fram 1 kg odlad lax”

skärningar i SRV och kommunen, avsaknad av kraftåtgärder mot företag, en allt lägre friluftsvana och kunskapsnivå om naturen samt följaktligen mindre respekt för naturen.

Socialistiskt Alternativ kräver bland annat att kommunledningen tar upp behovet av större resurser till SRV samt att kommunen återställer de nedskurna anslagen till Miljöverkstan; naturskolan i Haninge vars aktiviteter, övningar och workshops utbildar skolklasser, nyanlända samt även allmänhet kring natur, hållbarhet, ekologi, allemansrätt, respekt och kretslopp. Kommunen borde ha informationskampanjer, på flera språk, om vilken effekt olika avfall och gifter har i naturen samt agera mot företagsdumpning. Men också ta ansvar för och hålla rent i skogsmarkerna kommunen själv äger.

Stoppa utfiskningen

Östersjön och dess skärgårdar, som Haninge skärgård, har aldrig varit tommare på matfisk än idag. Det handlar om "supertrålare", stora fartyg som dammsuger vattnen på enorma mängder fisk. En supertrålare kunde exempelvis plocka upp 1 690 ton fisk på bara tre veckor (!). Effekterna av supertrålningen är allvarliga:

- Detta extrema överfiske innebär minskad tillgång på föda för rovfiskar som abborre, gädda och havsöring.
- För det kustnära och småskaliga fisket såväl som det enskilda strömmingfisket med spö finns risk för helt obefintliga fångster.
- Havsbottnarna förstörs där trålarna drar fram.
- Trålarna dammsuger upp allt i sin väg, även torsk

som är akut hotad. Även sälar, tumlare och andra djur fastnar och dör i näten.

Majoriteten av supertrålningens fångst hamnar inte i fiskdisken, utan mals ner till fiskmjöl som sedan går till fiskodlingar och pälsfarmar – ett oerhört slöseri ur alla perspektiv. Det går åt ca 3 kg vild fisk från haven för att få fram 1 kg odlad lax.

Högerpartierna och även Socialdemokraterna skyller bristen på fisk på att det skulle finnas för många sälar och skarvar i skärgården. Men dessa bestånd bär inte det huvudsakliga ansvaret. Visst kan vissa djurbestånd öka på ett sätt som påverkar andra arter negativt. Men inte av sig självt – grunden för obalansen är kapitalistiskt överfiske, övergödning och klimatförändringarna. Att skarvarna ökade så kraftigt från andra halvan av 90-talet beror främst på människan; övergödningen av Östersjön har gynnat de mindre fiskarterna, vars naturliga fiender som torsk och lax, har minskat till följd av överfiske.

Östersjön är ett av världens sjukaste hav. Övergödning, kemikalier, hårt överfiske och bottendöd är konsekvenser av dagens kapitalistiska rovdrift för att fortsätta berika den rikaste procenten. Hela ekosystemet i Östersjön är i kris; torsken äter sill, som äter djurplankton, som äter växtplankton. När torskbeståndet decimeras ökar antalet växtplankton och bidrar till övergödningen av Östersjön. Det leder till att de syrefria och livlösa bottenarna växer i snabb takt. De döda områdena är nu större än hela Danmark.

Det räcker inte att flytta ut trålgränsen som riksdagen nyss beslutat; det behövs ett totalförbud mot supertrålare och en räddningsplan för Östersjön – både i Haninge och internationellt kring Östersjön – som alla

Stormöte i Ekeby mot bergtäkten.

skärgårdsbor, små yrkesfiskare och miljöorganisationer inkluderas i.

Inga fler förödande bergtäkter & stenkrossar

Sand- och Grus Jehander AB samt Skanska AB försökte få till bergtäkter i kulturlandskapet söder om Tungelsta som skulle ha inneburit 400-500 lastbilstransporter dagligen. Men planerna stoppades i början av 2023 efter 12 års kamp av 800 boenden, Socialistiskt Alternativ och Naturskyddsföreningen. Även Haninge Åkeris ansökan om att femdubbla ytan för sin stenkrossverksamhet i Österhaninge stoppades 2022 efter protester av Socialistiskt Alternativ och boenden (en utbyggnad som riskerade att ödelägga hästverksamheter och Sanda Hönseris småskaliga hönseri med frigående höns utomhus).

Trots att det redan finns ett 40-tal täkter i länet, varav 25 är bergtäkter, planeras ytterligare förödande sprängnings- och krossverksamheter för jämnan. Men slöseriet är enormt och mycket av dagens bergsmaterial skulle kunna återvinnas (läs mer på sidan 17). Socialistiskt Alternativ kräver bland annat att Haninge kommun driver krav på kommunal vetorätt mot miljöfarliga exploateringar.

Nej till Tvärförbindelse Södertörn – Ja till Spårväg Syd

Transporterna står för två tredjedelar av utsläppen i Haninge. Trots miljömålen om minskade utsläpp så kampanjar de borgerliga såväl som Socialdemokraterna för en massiv motorvägsutbyggnad som drastiskt kommer öka utsläppen.

Tvärförbindelse Södertörn är ett motorvägsprojekt på en 20 kilometer ny sträckning av väg 259 från E4/E20 vid Skärholmen/Kungens kurva, via Flemingsberg till väg 73 vid Haninge centrum.

Motorvägsprojektet går tvärtemot miljömålen med besked:

- Trafikverket räknar med en ökning från 8 000 bilar per dag på väg 259 idag till sanslösa 53 000 bilar per dag på Tvärförbindelsen.
- Det handlar inte bara om omflyttning av biltrafik, utan en ökning av biltrafik och ökade utsläpp.
- Motorvägen dras genom både tätbebyggt område och genom orörda naturreservat i både Huddinge och Haninge. 80 procent av sträckan går genom eller längs naturreservat, totalt 9 sty-

---

” en ökning från 8 000
till 53 000 bilar per
dag”

cken. Delar av Rudans naturreservat måste dessutom upphävas för att ge plats till en enorm trafikplats.

Huvudargumentet för motorvägen är att leda om trafik för att möjliggöra mindre köer, särskilt med tanke på godstransporterna från nya Norviks hamn. Socialistiskt Alternativ anser att det finns alternativ för att minska trängseln på vägarna:

- Utbyggt dubbelspår på Nynäsbanan och andra anpassningar skulle klara av att hantera Norvik hamns godsvolymer helt.
- Helt skattefinansierat SL-kort skulle få tusentals att ställa undan bilen.
- Spårväg Syd, som nu byggs mellan Älvsjö och Flemingsberg borde förlängas som en tvärförbindelse mellan Flemingsberg och Haninge. Detta kan göras utmed existerande väg 259 utan att skada intilliggande naturreservat. Detta skulle leda till att fler av de som idag tar bilen för att slippa omvägen med pendel via Älvsjö istället kan ställa bilen och ta spårvagnen.

Bevara kulturlandskapet – för hållbar, giftfri, lokal & småskalig matproduktion

En miljon av de drygt åtta miljoner arter som finns på jorden idag riskerar att utrotas som en följd av mänsklig påverkan (läs kapitalismens rovdrift av planeten). Vi klarar oss inte utan biologisk mångfald, då maten vi äter

och luften vi andas samt skogarnas omvandling av koldioxid till syre är beroende av levande organismer som nu hotas av utrotning.

Det intensiva jordbruket – med besprutning, konstgödsel och att marken inte tillåts ligga i träda tillräckligt – leder till omfattande jordförstörelse. Redan för över 20 år sedan räknade man med att en tredjedel av all odlingsbar mark globalt var förstörd. Idag beräknas den globala jordförstörelsetakten motsvara 30 fotbollsplaner i minuten (International Federation of Organic Agriculture Movements). Klimatförändringarna och de många gifterna i jordbruket leder till den pågående insektsdöden som kan slå ut matförsörjningen i stora delar av världen om bara några decennier.

Fyra av fem grödor och vilda blommor är helt eller delvis beroende av insekter för pollinering. Ungefär var tredje tugga mat vi får i oss i Sverige är beroende av just bin och deras pollinering.

Klimatförändringarna driver på artutrotningen och artutrotningen minskar naturens förmåga att anpassa sig till klimatförändringarna. En av de största drivande faktorerna bakom klimatförändringarna såväl som artutrotningen är det kapitalistiska jordbruket och animalieindustrin.

När jordbruket släpper ut kemikalier, såsom bekämpningsmedel, och gräsmarker klipps med traktor försvinner mängder av arter ängsblommor till förmån för bara en handfull ofta invasiva växter – och vilda bin minskar med förödande resultat:

” var tredje
tugga mat vi
får i oss är
beroende av
bin”

Slätter i Jordbro organiserat med trädgårdsföreningen, Tillammans för Jordbro och kampanjen Bevara Haninges skogar, skärgård och kulturlandskap. Nu reses krav på att Haninge ska byta traktorklippning mot slätter i hela kommunen.

98 procent av Sveriges egentliga ängar, med överdådig blomsterprakt, har försvunnit.

Socialistiskt Alternativ står för att Haninge och andra kommuner kan bidra till att återställa ängsmarker med slätter (vilket våra medlemmar initierat ideellt i Jordbro). Men också att tillvarata kulturlandskapet på bästa sätt, att stödja ekologiska jordbruk fria från bekämpningsmedel samt småskalig djurhållning för största möjliga lokala självförsörjning och minskning av utsläpp från transporter.

Lokal matproduktion i närområdet är en förutsättning för att städer ska kunna bli hållbara ur klimatsynpunkt. Vi vill bland annat att Berga naturbruksgymnasium i Haninge – som ägs av regionen – går i täten för omställning av jordbruket utifrån koncepten matsuveränitet och agroekologi.

Stoppa djurplågeriet

Nya skandaler gällande djurhållningen i Sverige upp-dagas hela tiden. Sommaren 2021 framkom det exem-

pelvis att storföretaget Kronfågel skällar sina kycklingar levande, och mejeribolaget Arla menade att deras vanvårdade kor nu hade fått det bra – i själva verket självdog de under svåra förhållanden på en annan gård. Samtidigt utplånas ekosystem i en oemotsvarad takt, vilket drabbar allt liv – djur, växter och människan.

Exemplen på de horribla förhållandena för djur inom animalieindustrin kan göras många i detta land med ”världens bästa djurskyddslagstiftning”. Nedan följer bara några få exempel:

- Höns hålls i små burar utan chans att röra sig för massproduktion av ägg och kött. De så kallade ”frigående” hönsen trängs i tusental på en liten yta där chansen till fritt gående är minimal. När hönsen inte längre har något produktivvärde gasas de ihjäl och blir till mat för minkar eller till värme.
- Kycklingarna har framavlats för att bli så stora

” för kycklingar togs kravet
på insläpp av dagsljus från
fönster bort”

Foto: Roe Shpurnik / CC BY-SA 4.0

” genom samordning kan vi minska antalet lastbilar på vägarna med 30 procent”

som möjligt på så kort tid som möjligt med så lite foder som möjligt. Det innebär att de efter 35 dygn är två kilo tunga och ofta är framtunga, deformerade och/eller sjuka. De lever ihoppackade, där 20 000-120 000 kycklingar delar på samma golv.

- 15 000 tuppkycklingar dödas varje dag i Sverige då de inte har något ”marknadsvärde” eftersom de varken kan lägga ägg eller är snabbväxande nog för köttproduktion (de mals levande ner i kvarnar efter kläckning).
- Grisar hålls ihopträngda på rad i långa ledder. Standard brukar vara att 10 slaktsvin delar på 9 kvadratmeter betonggolv. Inom industrin vill de att suggorna ska föda så många ungar som möjligt, eftersom fler ungar innebär mer produktion och ökad profit. Vanligtvis, i det naturliga, har suggest åtta spenar och får 4-5 ungar, men inom industrin har de ofta 16 spenar och får 10-15 ungar. Många av dessa kultingar föds underutvecklade och omkring en femtedel av dem dör innan fem veckors ålder, ett ”normalt svinn” inom industrin.

Den 1 december 2017 trädde också Jordbruksverkets beslut om ändrade djurskyddsregler för djuren inom livsmedelsindustrin i kraft, vilken innebar markanta försämringar för djuren och tillkom trots massiv kritik från djurrättsorganisationer, djurskyddsexperter, Veterinärförbundet med flera. Bland annat tilläts griskultingar att tas från mamman redan vid 21 dagars ålder mot tidigare 28 dagar, och för kycklingar togs kravet på insläpp av dagsljus från fönster bort.

Även kravet på sittpinnar för avelsdjuren togs bort, med motiveringen att de har orsakat fallskador – men det är för att djuren har blivit så sönderavlade att de är för stora och tunga för sittpinnarna. Man inför dessa nya beslut då man vill öka den svenska produktionen av livsmedel och ”ge en ökad flexibilitet och lönsamhet”, alltså maximera profiten.

Socialistiskt Alternativ kämpar för en massiv satsning på miljö- och hälsoinspektörer och att djurrättsorganisationer ska ha rätt att besöka företag som föder upp djur för att kontrollera att djuren har det bra. Vi vill också att Haninge såväl som hela landet beslutar att inte köpa in importerat kraftfoderbaserat kött (till exempelvis skolor och äldreboenden). Att endast tillåta lokalproducerat gräsbeteskött och vilt kommer att innebära en minskning av köttets andel på tallriken, men det är också absolut nödvändigt för att minska utsläppen och skövling av regnskog.

Vi kräver också att produktionen av mat ställs om till grön, närproducerad och småskalig produktion samt i mycket större utsträckning från animalier till vegetabilier.

Kommunala klimatåtgärder

Socialistiskt Alternativ var tidiga med att föreslå kommunala klimatåtgärder i Haninge, förslag vi lade under perioden 2006-2010 (då vi hette Rättvisepartiet Socialisterna) i kommunfullmäktige och som röstades ned. De styrande formulerade sen om flera av förslagen som sina egna och klubbade igenom dem åren senare:

- Samordnade varutransporter till kommunens verksamheter.
- Att sopor inte eldas upp utan istället omvandlas till biogas.
- Solceller och energisparåtgärder i kommunala fastigheter.

Men kommunledningen drog ned på ambitionsnivån. Socialistiskt Alternativ vill gå längre:

- Vi vill inte bara samordna kommunens varutransporter, vi vill att kommunen sätter upp ett system för samordning av hela den privata handelsns transporter, inte minst till och från industriområden, köpcentrum och hamnar. Genom samordning kan vi minska antalet lastbilar på vä-

” en tredjedel av all el skulle kunna komma från solkraft om alla lämpliga tak utrustades med solceller”

garna med 30 procent om vi ser till att lastbilarna inte åker halvtomma. Mindre och lokala företag gynnas dessutom när de inte behöver sköta sina leveranser själv.

- Vi vill ha ett kommunalt elbolag, vilket skulle innebära 20-30 procent lägre elpris, då det inte finns ett vinstintresse.

Då skulle överskott istället kunna återinvesteras i nya klimatåtgärder, exempelvis på solenergi och den nya generationens småskaliga vindkraftssnurror och -turbiner.

Satsa på solkraft

Vi vill att alla nya bostäder ska vara klimatsmarta hus med inbyggda solceller och att solceller installeras på alla befintliga bostäder. Det skulle göra bostäderna avsevärt mer oberoende i fråga om el.

Uppåt en tredjedel av all el i landet skulle kunna komma från solkraft om alla lämpliga tak utrustades med solceller (Energimyndigheten). Och det är verkligen nödvändigt att solkraften kraftigt byggs ut; solenergin stod endast för en procent av elproduktionen 2021. Tekniken och möjligheterna finns, men när kapitalets intressen styr sker bara de investeringar som är mest lönsamma för dem.

“ det finns alternativ till enorma vindkraftsverk som inte innebär förödande exploatering”

Till höger: Förstörd natur på Smøla i Norge. Efter att 68 stora vindkraftsverk slogs upp larmade Norsk Ornitologisk Forening om “massiv fågeldöd”.
Till vänster: Småskalig vindkraft i forma “Flower Turbines” i Nederländerna.

Foto: Statskraft CC BY-NC-ND 2.0

För småskalig vindkraft

Haninge kommuns klimat- och energistrategi (antagen 2014) konstaterar att:

“Den vindkraftutredning för Haninge som togs fram 2009 visar att det teoretiskt finns en god potential för produktion av vindel i Haninge. Om samtliga land- och skärgårdsområden som pekats ut i vindkraftutredningen skulle realiseras motsvarar detta 1 TWh/år, vilket skulle medföra att Haninge blir självförsörjande gällande el.”

I den planen ingick ett fyrtiotal 70-100 meter höga vindkraftverk bara på Ornö. Massiva protester stoppade planerna, men liknande planer väntas komma igen; i Länsstyrelsens förslag till reviderad klimat- och energistrategi 2020-2045 pekades den storskaliga vindkraften ut som en stor potential.

De partier som kallar sig “gröna”, som Miljöpartiet och Vänsterpartiet, ser också den storskaliga vindkraften som huvudalternativ till de fossila bränslena. Socialistiskt Alternativ håller inte med. Vi vill ha lika mycket vindkraft, men småskalig. Storskaliga vindkraftskomplex på land gynnar varken naturen, klimatet eller människan:

- Det krävs avverkning av skog som annars hade

---

bundit koldioxid: Cirka 2-3 hektar skog per vindkraftverk måste huggas ned.

- Det krävs nya vägdragningar genom naturen: Väldigt breda vägar för transport av de enorma rotorbladen, som ytterligare skär av och fragmenterar skogar och djurens habitat samt färdvägar.
- Det krävs omfattande gjutning av fundament: Stålarmering och betong på 550m³ per vindkraftverk. Det går åt ca 96 000 liter olja bara för att framställa betongen, plus ytterligare olja för framställning av stålet, vingarna, transporter med mera.
- Det krävs framställning av icke återanvändbar material: Vingarna tillverkas av glasfiber, kolfiber, PVC eller PET.
- Det krävs stora grävjobb: Vanligtvis grävs omfattande fundament och dessutom måste det grävas milslånga sträckor med kabel för att koppla på elnätet.
- Det är kort livslängd och miljöfarligt underhåll: Ett vindkraftverk har en livslängd på cirka 25 år. För att förhindra isbildning på vingarna besprutas vingarna med glykol eller uppvärmt vatten av olja från helikopter.
- Det finns en påtagligt skadlig påverkan på djurlivet såväl som för människors hälsa: Tusentals fåglar och fladdermöss samt miljontals insekter dör varje år i rotorbladen. Buller och infraljud drabbar också djurlivet i området och är skadligt för människor i närheten. Naturvårdsverket mäter bullernivåerna (dBA-mätning) men har frångått WHO:s riktlinjer att också mäta infraljudet (dBZ) då det skulle "få stora konsekvenser för möjligheterna till vindkraftsutbyggnad".
- När stora vindkraftkomplex planeras innebär detta ett ingrepp i landskapsbilden, vilket skapar mot-

stånd bland boende och riskerar att öka folkligt stöd för kärnkraft eller fossila energikällor.

Socialistiskt Alternativ kämpar för en stor utbyggnad av icke-fossila energikällor: från solenergi, markvärme, vågkraft och vind – men på ett småskaligt och hållbart sätt.

Det finns alternativ till enorma vindkraftsverk, som inte innebär förödande exploatering:

- I Nederländerna har "Flower Turbines" börjat tillverkas, små turbiner i 1.55 meter höjd och 1-6 meter blad som lätt kan installeras på hustak.
- Det finns också en nyutvecklade turbin i sop-tunnstorlek, Powerpod, som passar stadsmiljöer, inte behöver höjas upp från marken, fångar upp vind från alla håll, ökar vindhastigheten med 40 procent och ger upp till tre gånger mer energi än ett likvärdigt vindkraftverk.

Om detta är möjligt att utveckla ur små uppstarts företag, som idag, tänk vad som vore möjligt med kommunala energibolag kombinerat med statens resurser. Men det är omöjligt att tillfredsställa kapitalismens behov av mångdubblad energiproduktion. Fossil energi måste bytas ut mot förnybar – men energiproduktionen totalt sett måste också minska kraftigt för att det ska vara möjligt.

Kärnkraft är ingen grön lösning

Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna vill bygga ut kärnkraften. Argumenten att kärnkraft inte släpper ut koldioxid, att den är säkrare idag än förr och är en stabil energikälla "även när det är molnigt och inte blåser" stämmer inte med verkligheten:

- De svenska kärnkraftverken har tvärtom visat sig väldigt opålitlig med ständiga driftstopp, olyckor, bränsleskador med mera.

- Härdsmltor tillhör inte det förgångna. Fukushima-haveriet skedde 2011. Globalt kan jordbävningar och tsunamis ske närsomhelst och orkaner samt andra väderrelaterade katastrofer har visat sig bli allt fler och allvarigare som ett resultat av klimatförändringarna.
- Kärnkraftverk kan också vara militära mål. Ryska trupper erövrade Tjernobyl redan under Ukraina-krigets första dag, och en vecka senare tog Ryssland även kontroll över kärnkraftverket Zaporizjzja i landets sydöstra del.
- Och som Vattenfall skriver om det svenska kärnkraftverket Forsmark på sin hemsida: *”En stor industri som ett kärnkraftverk förbrukar en hel del resurser, exempelvis olja, kemikalier, vatten, el och uran”*.

Risken för härdsmltor och andra katastrofala händelser som skulle påverka hela ekosystem enormt negativt, när radioaktiva ämnen kontaminerar mark och vatten går inte att underskatta. Högern nonchalerar att katastroferna vid Fukushima, Tjernobyl, Harrisburg med flera kan ske igen. Dessutom skulle det bli skattebetalarna som får stå för notan vid en katastrof, då inget försäkringsbolag försäkrar kärnkraftverk fullt ut.

Ett annat problem som inte lösts är slutförvaringen och avfallshanteringen. Radioaktivt avfall är som bekant katastrofalt för allt liv och orsakar cancer, mutationer och

stora negativa effekter för allt: människa, djur och natur.

Slutförvaringen av uttjänt kärnbränsle och radioaktiva ämnen måste ligga inkapslat nedgrävt i marken i minst 100 000 år för att minimera risken för allvarliga skador på naturen. Men *”det finns olösta forskningsfrågor, och risker att kopparkapseln får sprickor, redan om 100 år. Blir det sprickor kan vatten tränga in i kapseln och radioaktivt material kan läcka ut, och på sikt hamna i grundvattnet”*, som Jan Linder, som tidigare jobbade på Strålsäkerhetsmyndigheten (SVT Nyheter i december 2021).

Transporterna av uran (en giftig och radioaktiv tungmetall) till kärnkraftverk, och transporterna av avfall därifrån, innebär också risker. När Ågestaverket nu rivs planeras över 200 lastbilar med kärnavfall transporteras rakt genom Haninge till Berga örlogsbas. Men inget samråd har ordnats och politikerna är tysta om dessa planer.

Strålsäkerhetsmyndigheten skriver att det i Sverige idag behövs 1,500 ton uran om året för att upprätthålla driften av de tre kärnkraftverk som för närvarande finns i landet. Uranet köps i första hand från Kanada, Australien och Namibia.

Innan uranet kan användas måste det först anrikas. På Strålsäkerhetsmyndighetens sida framgår det att *”anrikning av uran är en svår och energikrävande process”*.

” över 200 lastbilar med kärnavfall transporteras rakt genom Haninge”

Foto: Greg Webb / IAEA.

IAEA-experters vid Fukushima Daiichi kärnkraftsverk två år efter katastrofen 2011.

” en fjärdedel av Sveriges utsläpp av växthusgaser kommer från marken på kalhyggen”

Ett planerat naturreservat i Haninge som godsägaren hann avverka på grund av kommunens passivitet.

Det är betydande transporter av först uranet från gruvan till anrikningsverket och sedan från anrikningsverket till kraftverket – från andra sidan jorden. Till sist ska restavfallet transporteras därifrån – ett avfall som ingen slutgiltig lösning finns på.

Att bygga helt nya kärnkraftverk innebär stora koldioxidavtryck och enorma kostnader. Se bara på den finska jättelika kärnkraftsreaktorn i Olkiluoto, som började byggas 2005 och skulle stå klar 2009 – men som fortfarande inte är i full drift. Mellan 2009 och 2020 producerades det inte en enda kilowattimme el, men kostnaderna skenade med miljardereuro.

Argumentet att ny kärnkraft behövs för att ”vinna tid” i omställningen från fossila bränslen är i praktiken bara snömos – den tid det tar att bygga ny kärnkraft, som inte ens är klimatneutral, har vi inte.

Brytningen av uran skadar såväl människor som djur och natur. Som Naturskyddsföreningen skriver:

”När uranmalm bryts frigörs radioaktiva gaser och radioaktivt damm. Radioaktiva sönderfallsprodukter blir också kvar i gruvavfallet och riskerar att läcka ut.”

Även här skulle det bli skattebetalarna som får stå för notan med saneringsarbetet (flera ledande moderater vill upphäva förbudet mot uranbrytning i Sverige). Gruvbolag har en lång historia i Sverige av att fly undan kostnaden så fort rämnade dammar eller läckage av giftiga ämnen upptäckts. Från gruvbrytning till trans-

port och slutförvar samt risken för olyckor under transport och på kraftverken – alla exempel visar att kärnkraften är långt ifrån grön, långt ifrån säker och långt ifrån långsiktigt hållbar.

Falsk klimatpolitik

När den förra S-regeringen fördubblade budgeten för att motverka klimatkrisen så ledde det tärtom till ökade utsläpp, inte färre:

”Vi ska stödja industrin genom att byta ett utsläpp till ett annat. Istället för att elda olja ska vi elda skog. De håller på med en kreativ koldioxidbokföring. Miljarder går till förhoppningen att koldioxidinlagringar ska klara krisen, samtidigt som man skövlar de naturliga kollagren”, skrev Greenpeace Sverigechef Isadora Wronski i tidningen Etc.

Även dagens blåbruna regering (M, L, KD och SD) – som slaktar naturskyddet och stoppar Skogsstyrelsens nyckelbiotopklassningar – bär upp sin klimatpolitik kring lögnen om att biobränslen (att elda framför allt skog för energi) är det bästa alternativet till fossila bränslen (att förbränna olja). Skogen har framställts som en närmast oändlig resurs som (tillsammans med en hänsynslös utbyggnad av stora vindkraftskomplex på land) ska möjliggöra en massiv ökning av energiproduktionen på kapitalets villkor, snarare än att minska utsläppen på miljöns villkor.

Detta trots att en hel fjärdedel av Sveriges utsläpp av växthusgaser kommer från marken på kalhyggen enligt

forskare vid LUCCI, Lunds universitet (studier av växelverkan mellan kolets kretslopp och klimatet).

Det svenska fusket med utsläppsstatistiken har ifrågasatts av allt fler forskare och regeringens lögn om att det svenska skogsbruket är "klimatneutralt" har sågats med fotknölnarna, exempelvis i väldigt avslöjande artikelserier av såväl tidningen Etc som DN. Sveriges utsläppssiffror fuskas med på flera sätt; till exempel att Sveriges utsläpp i andra länder inte räknas in och att skogsbrukets utsläpp inom Sverige inte räknas in.

Enligt den officiella statistiken har de svenska koldioxidutsläppen minskat med nästan 30 procent sedan 1990. Det stämmer helt enkelt inte, då regeringen bara räknar in den fossila delen av koldioxidutsläppen:

"En koldioxidmolekyl från ett träd som bränns har lika stor påverkan på atmosfären som en från olja, ändå klassas utsläpp från träförbränning som koldioxidneutralt", skrev DN:s reportrar i artikeln "Så försvann en sjättedel av Sveriges utsläpp från statistiken".

Som Socialistiskt Alternativ tidigare kritiserat är också en stor del av Sveriges utsläppsminskningar fiktiva minskningar som beräknats utifrån projekt i utlandet, så kallad "klimatkompensation" för att få fortsätta släppa ut mer hemmavid (exempelvis Sveriges tallplanter i Kachung i Uganda där tusentals invånare förlorade sina marker och giftfria jordbruk ersattes av en kemikalieindränkt "klimatskog" vars enda syfte är att avverkas och säljas som timmer och träkol).

En av allt fler organisationer som nu varnar för illusioner om biobränslen är European Academies' Science Advisory Council, EASAC, en sammanslutning av Europas vetenskapliga akademier. EASAC har studerat den ökade användningen av biobränslen i värmekraftverk och fann att biobränslen faktiskt ger större utsläpp än kolet.

Socialistiskt Alternativ pekade redan 2016 (då Rättvisepartiet Socialisterna) på att ingen av de planterade skogarna kan ersätta en avverkad skog som kolsänka:

"När skog avverkas hamnar det mesta av kolet i atmosfären och tas inte upp i samma mängd igen för när skogen vuxit upp, i tallens fall ca 100 år efter plantering då de ofta uppnått sin maximala längd och bredd. Det innebär att ingen av de tallar som planterats sedan 1950 – då kalavverkningarna tog fart i Sverige – ännu binder kol i samma utsträckning som en ursprungligt avverkad tall gjorde."

Skogsbruk efter behov – inte skövling för vinst

Etablissemangen försöker till varje pris upprätthålla bilden av det "hållbara skogsbruket i Sverige" och ofta lyfts fram att det behövs virke för att bygga bostäder i trä, som innebär ett långsiktigt bindande av koldioxid. "Bara restprodukterna blir till bioenergi" sägs ofta.

Men enligt siffror från Naturvårdsverket, som DN begärde ut, står virke bara för cirka 22 procent av skogsuttaget medan bioenergin står för hela cirka 50 procent och papper samt pappersmassa cirka 25 procent. DN:s granskning visade också att "en fjärdedel av svenska primära skogsbiobränslen kommer från trädets stam – trots att branschen lovar att endast restprodukter som bark, grenar och sågspån används till energi".

Socialistiskt Alternativ står för ett helt hyggesfritt skogsbruk. Det är fullt genomförbart då minst 75 procent av skogsuttaget idag inte är nödvändigt. Genom plockhuggning krävs heller inte stora maskiner som markbereder sönder skogarna, utan träd kan tas ut på lätta bandvagnar. Vi tar ut det vi behöver och skogen förblir skog.

Etablissemangets partier i storföretagens knä

Sveriges fifflande med utsläppssiffror och skogsbruket handlar inte om att staten är oinformerade. De väljer helt enkelt den klimatpolitik som de största utsläpparna kräver; en sorts "win-win" där regeringen kan uppvisa "minskade utsläpp" genom friserade siffror och industrin kunde fortsätta maximera sina vinster med fortsatt exploatering, fast med en "grön" stämpel. I ett sammanhang av ekonomisk brottslighet skulle detta ha kallats "pengatvätt"; regeringen tvättar kapitalisternas utsläpp till utsläppsminskningar. Regeringen lovar att stå för 50 procent av industrins "gröna investeringar" och indus-

” Minst 75 procent av skogsuttaget idag är inte nödvändigt”

Foto: Ninara Fkicker CC

Skogs- och pappersindustrin gör extrema privata vinster till ett fåtal. Alla andra betalar med förstörd natur och förvärrad klimatkris.

trin lägger om från fossil förbränning till biobränsle. Men biobränslen är inte gröna.

Som Johan Ehrenberg skrev i Etc efter Miljöpartiets “lyskade förhandlingar” med Preem:

“Med 50 procent [av investeringar i biobränslen] från staten till tallolja kan de nog fortsätta några år till, tro inte att raffinaderibranschen vill självdö, den kommer kämpa för att få fortsätta skapa utsläpp – och de enda som kan rädda dem är politiker som ger efter”.

Tanken att vi kan exploatera oss ur klimatkrisen är falsk. Det är också populism, att äta kakan och ha den kvar. Det är kapitalet och deras storföretag som försett regeringen med alla argument, som tragiskt sipprat ned även i delar av klimatrörelsen såväl som i ledningen för Vänsterpartiet och Miljöpartiet (som satt med i förra S-regeringen). Logiken som trummas ut är att “vi måste bryta nya gruvor för att kunna bygga alla nya elbilar, vi måste avverka

skogen för att få fram biobränslen och vi måste bygga stora vindkraftskomplex för att få el till elbilarnas laddstolpar och de nya ‘fossilfria’ stål- och batterifabrikererna”. Lager på lager av ovetenskaplig greenwashing.

Vänsterpartiets ordförande Nooshi Dadgostars turné “Industrisamtal Sverige” hösten 2021 syftade enligt Nooshi själv till att “lyfta oss som ett näringslivsparti”. Nooshi Dadgostar berömde bland annat multinationella skogs- och pappersindustrijätten Södra – som gjorde 5,3 miljarder i vinst 2021 (1,8 miljoner vinst per arbetare) – och delade ut 2,2 miljarder till ägarna.

Och Vänsterpartiets talesperson i landsbygdsfrågor, Birger Lahti har lika okritiskt försvarat gruvföretaget Kaunis Iron (var tredje inkomstkrona blev till vinst år 2021), som uppenbart bryter mot sitt redan svaga miljötillstånd för gruvan i Kaunisvaara. Sju miljöorganisationer kritiserade att “Vänsterpartisternas tillväxtsörslag är oförenligt med miljömålen”.

” Rörflen och hampa ger tre till fyra gånger mer pappersmassa per hektar än från skog”

Kortsiktiga & miljöfarliga jobb – eller långsiktiga & hållbara jobb?

Är det försvarbart att låta kortsiktiga och miljöfarliga jobb äventyra långsiktiga och hållbara jobb? Kalhyggen, gruvor, bergtäkter och övrig exploateringsbaserade jobb innebär ofta ett hot mot kringliggande jobb. Exempelvis är hästnäring, rennäring, fiske och turism känsliga eller helt omöjliga att behålla om närområdet drabbas av buller, sprängningar, dammoln eller förorenade vatten. Vinsterna från exploateringsverksamheterna försvinner dessutom till största delen utomlands, medan pengarna från de lokala näringarna i större utsträckning stannar i lokalsamhället.

Ofta planeras gruvor och bergtäkter att bara vara i drift i bara 10-30 år. I många fall har de nya jobben försvunnit redan efter bara några år. I Haninge ville Skanska ta ut tio miljoner ton berg och morän i 30 års tid och Jehander ville ta ut fyra miljoner ton berg i 20 års tid (innan de stoppades). Utöver boskap finns hundratals hästar på gårdarna vid Ekeby, Utlida, Västnora, Östnora och Eknäs. Det räcker med att en av täkterna hade öppnat sin verksamhet för att det hade lagt en död hand över hela kulturlandskapet söder om Tungelsta (läs mer på kapitlet om täkter).

Vid gruvverksamhet får markägaren 1,5 promille av värdet på mineralerna som utvinns och staten 0,5 promille, medan gruvbolaget tar hem makalösa 998 promille av värdet. Sammanfattningsvis tar kapitalisterna pengarna, skattebetalarna står för hela notan för miljöskadorna, lokalbefolkningen lämnas med en förstörd natur och lokalsamhället riskerar att stå med färre jobb än innan (Sverige sticker ut alltmer i internationella jämförelser som ett lågskatteland för gruvbranschen, ”Naturresurser i hela landet”, Balansrapport 6, Hela Sverige ska leva).

Slöseriet är enormt. I nedlagda gruvor finns mängder sällsynta metaller som inte används och i gamla bergtäkter finns mängder bergmaterial. Det finns ännu mer mängder bergmaterial över från stora byggprojekt som inte tas till vara på. Bygget av Norviks hamn gav ett

“överskott av berg på ca 25 miljoner ton” (WSP Environmentals dokument Underlag till MKB avseende verksamhets- och logistikområde i Norvik).

Vad som behövs är:

- En plan för återvinning och återbruk av berg, grus, betong och metaller.

Också i skogsbruket och massaindustrin går det att göra ett skifte till hållbara jobb:

- En prioritering av skogsvården istället för kalavverkningar och massplantering, vilket skulle ge en mer långsiktig försörjning av virke.
- Att 75 procent av den avvertrade skogen går till kortlivade produkter som är ersättningsbara med exempelvis rörflen och hampa visar vad som är möjligt. Rörflen och hampa ger tre till fyra gånger mer pappersmassa per hektar än från skog och kan skördas efter några månader respektive år istället för en gång på 100 år. En sådan omställning skulle skapa verkligt gröna jobb, hjälpa till att hålla det igenväxande kulturlandskapet öppet, möjliggöra att undanta biologiskt värdefulla skogar från skogsbruk och att övergå till hyggesfria skogsbruksmetoder i de resterande skogarna.

Natur & djurskydd = smittskydd

Att skydda naturen från exploatering och boskapsdjur från dåliga förhållanden innebär också att vi skyddar oss själva från virusutbrott. Covid-19 kom inte som en blix från klar himmel.

Det finns tre globala och nära sammankopplade processer som orsakar de alarmerande allt större antalet virusutbrott:

- Skövlingen av skogar och de vilda djurens habitat: Det är just i gränslandet mellan orörda tropiska skogar och nya exploateringar såsom storskaligt jordbruk och gruvdrift där risken för

---

” flera tunga argument varför varken Sverige eller Haninge bör köpa in kött baserat på kraftfoder”

nya smittor är som störst. Varje gång företagen exploaterar nya tropiska naturområden ökar risken för virusöverföring. Regnskogarna skövlas främst för att ge plats åt monokulturer av odlingar av kraftfoder till boskapsdjur; faktum är att 90 procent av all soja går till boskapen inom animalieindustrin, vilket bland andra Världsnaturfonden och många fler visar. Detta är en av flera tunga argument varför varken Sverige eller Haninge bör köpa in kött baserat på kraftfoder.

- Den globala köttindustrin: det vill säga den konventionella och storskaliga djurhållningen. Av de ungefär 1 400 patogener den medicinska vetenskapen känner till idag kommer cirka 60 procent från djur. Fler farliga sjukdomar än covid-19, som också orsakas av zoonotiska virus, är bland andra svininfluensa, fågelinfluensa, sars, mers och ebola. Trängseln och den stora genetiska likheten hos djuren i dagens djurfabriker, som ägs av multinationella företag, skapar perfekta förhållanden för snabb virusspridning. Den höga produktionsakten, som orsakar kronisk stress, försvagar djurens immunförsvar. Och de omfattande globala transporterna för foder och djur utgör möjlighet för omfattande global spridning av virus.
- Klimatförändringarna: Kapitalismens skövlingar

och extremt storskaliga djurindustri utgör en stor orsak till den växande klimatkrisen. Den globala uppvärmningen innebär att malariamyggor och TBE-bärande fästingar sprids ännu mer intensivt och tidigare infrusna mjältbrandsbakterier väcks till liv när permafrosten i norr tinar.

För en socialistisk omställning

Det är dags att ställa om klimatpolitiken från att stryka de största utsläpparna medhårs och det är dags att sluta mata kapitalets trolleri om evig tillväxt och mångdubblad energiförbrukning. De stora rikedomar ett fåtal utsläppare och storföretag lagt beslag på i privata fickor kan om de används rätt istället användas för att stoppa klimatkrisen och för att utplåna de klyftor och den fattigdom som följt i dess spår.

Först och främst måste kolet stanna i marken – men också de flesta träd, mineraler och alla marklager. Kapitalismens slöseri med energi, naturresurser, ekonomiska och mänskliga resurser måste stoppas. I Europa används ett klädesplagg i snitt sju till åtta gånger innan det slängs. Företag planerar att produkter ska gå sönder inom en viss tid för att försäkra sig fortsatt överkonsumtion med förödande utsläpp som följd. Ekonomin måste planeras och ställas under demokratisk kontroll – både på lokal, global och branschvis nivå – så att vi på bästa sätt kan hushålla och ställa om till produktion som inte bara är fossilfri men

” i Europa används ett klädesplagg i snitt sju till åtta gånger innan det slängs”

Möte med kampanjen Bevara Haninges skogar, skärgård och kulturlandskap.

också cirkulär. Detta kräver att kapitalismen som system avskaffas och att storföretag och banker förstatligas. Istället för att den rikaste procenten styr samhällsutvecklingen så behövs ett system med arbetarkontroll och -styrelse, att demokratin utvidgas till att omfatta även ekonomin. Istället för att riskkapitalister och aktieägare fattar beslut – oftast helt utan kunskaper och utbildning – ska arbetarklassen ta dess plats. Detta är också helt nödvändigt för den tekniska utveckling som behövs för att skapa en cirkulär ekonomi. All teknisk utveckling under kapitalismen har kommit ur arbetet; en

demokratisk planering innebär att de som utvecklar produktionen också tar plats i förarsätet.

En demokratiskt planerad ekonomi globalt är en förutsättning för att klara av klimatomställningen. De flesta kortsiktiga och ej hållbara jobben inom tillverknings- och exploateringsindustrierna måste ersättas av nya jobb inom återvinning, återbruk, återställning (av natur) och renovering (klimatanpassning av bostäder). ■

Socialistiskt Alternativs program i Haninge för skogar, stränder, kulturlandskap, djurhållning och klimatomställning:

1. Haninge kommun måste agera mot avverkningarna av planerade naturreservat. Bestrid alla avverkningsanmälningar i skogar med inslag av ursprunglig skog, nyckelbiotoper och rödlistade arter. Plan för massiv utökning av antal naturreservat.
2. Krafttag mot avfallsdumpningen i naturen. Stoppa nedskärningarna på SRV:s sophantering och kommunens Miljöverkstad.
3. Starta kampanj för ekosystembaserade skogsbruksmetoder – nej till kalhyggen, skogsgödsling och plantering av främmande trädslag i Haninges skogar. Skogsbruk enbart för långlivade produkter som virke – inte kortlivade engångsprodukter som lätt kan ersättas.
4. Försvara strandskyddet och allemansrätten – sätt stopp för undantagen. Skydda de sista oexploaterade stränderna och skärgårdsnaturen.
5. Stoppa alla planerade bergtäkter. Kommunal vetorätt mot miljöfarliga exploateringar.
6. Förbjud supertrålarna i alla vatten. Ta fram en räddningsplan för Östersjön – både i Haninge och internationellt kring Östersjön – som alla skärgårdsbor, små yrkesfiskare och miljöorganisationer inkluderas i.
7. Håll kulturlandskapen öppna. Återställ ängsmarker med slätter. Stöd ekologiska jordbruk fria från bekämpningsmedel samt småskalig djurhållning för största möjliga lokala självförsörjning och minskning av utsläpp från transporter. Använd regionägda Berga naturbruksgymnasium i Haninge för att leda fram omställning av jordbruket utifrån koncepten matsuveränitet och agroekologi.
8. Massiv satsning på miljö- och hälsoinspektörer. Djurrättsorganisationer ska ha rätt att besöka företag som föder upp djur för att kontrollera att djuren har det bra.
9. Inga inköp av importerat kraftfoderbaserat kött till skolor och äldreboenden – endast lokalproducerat gräsbeteskött och vilt.
10. Nej till “Tvärförbindelse Södertörn” – Ja till “Spårväg Syd” och avgiftsfritt SL-kort.
11. Freda skärgårdsnaturen, skogarna och kulturlandskapen från storskalig vindkraftsutbyggnad och dyra bostadsexploateringar. Bygg allmännyttiga hyresrätter i anslutning till kollektivtrafik och service – inte rikemansreservat i vår gemensamma natur. Haninge Bostäder ska bli ledande i att bygga i trä och återvunnen betong.
12. Bilda ett kommunalt elbolag för att möjliggöra både reglerade och lägre elpriser samt hållbara energikällor, som nya generationens småskaliga vindkraft som inte kräver sönderexploatering av natur.
13. Demokratisk stads- och markplanering, inför omvänd planprocess med samråd först.
14. Kommunal samordning av alla lastbilstransporter till och från industri- och företagsområden, köpcentrum samt hamnar. Plan för ny spårtransportinfrastruktur.
15. Res kravet på statlig jobbgaranti för alla som jobbar inom skogs-, gruv- och täktbruk med plan för nya gröna jobb inom återbruk och återvinning. Inled produktionsomställning av massaindustrin från skog till rörfilen och hampa. Plan för tillvaratagande och återvinning av metaller, betong och bergmaterial.
16. Lokal och global omställning av all produktion, transporter och distribution av varor, energi, service och tjänster genom demokratisk planering och gemensamt ägande för att massivt minska utsläppen av växthusgaser.